

Muş'ta “Çocuk Gelinler”: Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği Perspektifinden Bir Değerlendirme

“Child Brides” in Muş: An Evaluation from the Perspective of Gender Inequality

Kenan ÖZMEN¹

(Sorumlu Yazar-Corresponding Author)

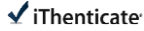

¹ Muş Alparslan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, Pazarlama ve Reklamcılık Bölümü, Muş, Türkiye.
k.ozmen@alparslan.edu.tr

Geliş Tarihi/Received: 12.06.2024
Kabul Tarihi/Accepted: 06.02.2025

Atf /Cite this article:
Özmen, K. (2025). Muş'ta “Çocuk Gelinler”: Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği Perspektifinden Bir Değerlendirme. *Erzurum Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* (22), 1-18.

This article checked by

Content of this journal is licensed under a Creative Commons Attribution-Noncommercial 4.0 International License.

Öz

Çocuk yaşta evlilik, genç kızların temel haklarına erişimini sınırlandıran ve yaşamları üzerinde olumsuz etkiler bırakan önemli bir toplumsal sorundur. Bu araştırma, Muş'ta ikamet eden ve 18 yaşından önce evlenen/evlendirilen 20 kadının bakış açısından erken yaşta evliliğin değerlendirilmesini amaçlamaktadır. Araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmış olup, veriler erken yaşta evlenen/evlendirilen yetişkin kadınlarla yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla toplanmıştır. Verilerin çözümlemesinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Görüşmelerden elde edilen verilerin transkripti oluşturulduktan sonra veriler MAXQDA 2020 bilgisayar programına yüklenmiş ve analiz edilmiştir. Analiz sonucunda elde edilen veriler kod-kategori-tema üçlemesiyle sunulmuştur. Araştırma bulgularına göre, kadınların erken yaşta evlenme/evlendirilme nedenleri arasında aşk, aile baskısı, zorunluluk, evde kalma korkusu ve başlık parası yer almaktadır. Kız çocuklarının evlilik yaşamları boyunca birçok sorunla karşılaştıkları tespit edilmiştir. Ayrıca kadınların erken yaşta evliliği bir sorun olarak değerlendirdikleri ve kız çocuklarının erken yaşta evlendirilmesine karşı oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Kadınların bu tutumu, erken yaşta evliliğe yönelik toplumsal farkındalığı artırabilir ve çocuk gelin uygulamalarının sona erdirilmesi için oluşturulacak olan sosyal politikalara önemli bir destek sağlayabilir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk gelin, erken yaşta evlilik, Türkiye’de çocuk gelinler, kadın deneyimleri, toplumsal cinsiyet

Abstract

Child marriage is a significant social issue that restricts young girls' access to fundamental rights and has detrimental effects on their lives. This study aims to evaluate early marriage from the perspective of 20 women residing in Muş who were married/married before the age of 18. The qualitative research method was used in the study and the data were collected through a semi-structured interview form with adult women who were married/married at an early age. The study's data was collected using a semi-structured interview form with women who married/were married at an early age. Content analysis method was used to analyze the data. After the transcript of the data obtained from the interviews was created, the data was uploaded to the MAXQDA 2020 computer program and analyzed. The data obtained from the analysis are presented in the code-category-theme trilogy. According to the findings of the research, the reasons for women's early marriage/marriage include love, family pressure, obligation, fear of staying at home and bride price. It has been found that girls face many problems throughout their married life. It has also been concluded that women consider early marriage as a problem and are against girls marrying at an early age. This attitude of women can increase social awareness about early marriage and provide significant support to social policies to end child bride practices.

Keywords: Child bride, early marriage, child brides in Turkey, women's experiences, gender

Giriş

Çocuk yaşta evlilik, birçok genç kızın temel haklarına erişimini engelleyen ve yaşamlarını olumsuz yönde etkileyen ciddi bir toplumsal sorundur (Bozorgi-Saran & Khodabakhshi-Koolae, 2023; Tümkeya, 2022). Bu tür evlilikler özellikle eğitim hakkını kısıtlayarak genç kızların kişisel gelişimlerini ve ekonomik bağımsızlıklarını kazanmalarını zorlaştırmaktadır (Erkılıç & Piyal, 2022). Bu durum, genç yaşta evlendirilen kızların eğitimlerini tamamlayamaması nedeniyle iş gücüne katılım şanslarını azaltır ve yoksulluk ihtimallerinin artmasına neden olur (Aktoprak & Gül, 2023). Ayrıca, çocuk yaşta evlilikler genç kızların fiziksel ve ruhsal sağlığı üzerinde de ciddi olumsuz etkiler yaratmaktadır. Araştırmalar, erken yaşta evlenen kadınların hamilelik, doğum ve doğum sonrası bakımla ilgili yeterli ve doğru bilgiye sahip olmadığını (Erkılıç & Piyal, 2022) ve ergen annelerin daha ileri yaşlardaki annelere kıyasla erken doğum yapma ve düşük doğum ağırlıklı bebek dünyaya getirme riskinin daha yüksek olduğunu ortaya koymaktadır (Azevedo vd., 2015).

Türk Medeni Kanunu'na göre Türkiye'de evlenme yaşı 17 olarak belirlenmiştir (TMK, m.124). Kanun, 17 yaşını doldurmadan evlenenler için olağanüstü durumun ortaya çıkmasını şart koşmuştur (Uysal vd., 2019). Buna göre, olağanüstü ve pek önemli bir sebebin varlığı durumunda, olanak bulundukça anne, baba veya vasi dinlenerek hâkim kararıyla bireylerin 16 yaşında evlenebileceği belirtilmiştir (TMK, m.124). Olağanüstü hâllere, evlenecek kızın hamile olması, kimsesiz ve bakımsız bir durumda bulunması veya erkeğin ölüm tehlikesiyle karşı karşıya olması gibi durumlar örnek olarak verilebilir (Akıntürk & Ateş Karaman, 2013: 240). Türkiye'de yaşanan erken yaşta evliliklerde genellikle resmî nikâhtan önce dinî nikâh yapılmakta ve 18 yaşını doldurduktan sonra resmî nikâha başvuru yapılmaktadır (Erdoğan, 2014; Yüksel-Kaptanoğlu & Ergöçmen, 2012). Bu sebeple de istatistiklere yansıyan evlilik verileri sadece resmî nikâh verileri ile sınırlı kalmaktadır.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre 16-17 yaş grubunda olan kız çocuklarının resmî olarak evlenmelerinin toplam resmî evlenmeler içindeki oranı 2002 yılında %7,3 iken bu oran 2022 yılında %2,0'ye düşmüştür (TÜİK, 2023). Resmî veriler incelendiğinde resmî evliliklerde erken yaşta evlilik oranlarının düştüğü gözlemlenmektedir. Ancak Türkiye'de kırsal bölgelerde geleneksel aile yapısının devam etmesi, eğitimsizlik, kız çocuğunun evlendirilerek aile yükünün hafifletilmesi, toplumsal baskılar gibi nedenler yüzünden erken yaşta evlilikler devam etmektedir.

Bu çalışma, çocuk gelinlerle ilgili toplumsal bilinçlenmeyi artırmayı, cinsiyet eşitsizliğinin çözümüne katkıda bulunmayı ve bu konuda etkili sosyal politika önerileri geliştirmeyi amaçlamaktadır. Çocuk gelinlerin yaşadığı zorlukları daha iyi anlamak, bu sorunu ele alacak stratejiler geliştirmek ve toplumsal farkındalığı artırmak hem yerel hem de uluslararası düzeyde bu sorunun çözülmesine yardımcı olabilir. Ayrıca, çocuk gelinlerin haklarını koruyan yasaların geliştirilmesi ve uygulanması gerektiğini vurgulayan çalışmalar, toplumların daha adil ve eşitlikçi hâle gelmesine katkı sağlayabilir.

Literatür Değerlendirmesi

Evlilik; birey, toplum ve devlet için önemli bir kurumdur. Sosyolojideki yapısalcı-işlevci yaklaşım ile temsil edilen görüşe göre kurumun sağlam bir şekilde kurulabilmesi birey, toplum ve devletin bekası için son derece önemlidir (Ünal, 2013). Evlilik kurumunun sürdürülebilirliği ve toplumsal devamlılık, geleneksel yaklaşımlar tarafından sıklıkla savunulmaktadır. Feminist yaklaşımlar bu bakış açısına farklı bakış açıları sunarak, toplumsal cinsiyet rolleri, bireylerin özgürlüğü ve aile kurma zorunluluğu gibi kavramları sorgulamaktadır. Feministler, evlilik ve aile kurumlarının tarihsel olarak ataerkil bir düzen içinde şekillendiğini ve kadınların bu yapılarda baskılandığını savunmaktadırlar (Beauvoir, 1949: 415-417; Millett, 1970: 26). Simone de Beauvoir, kadınların toplumsal olarak belirlenen rollerinin evlilik yoluyla sınırlandırılıp kontrol edildiğini ve bireysel potansiyellerini gerçekleştirme olanaklarının kısıtlandığını öne sürmüştür (Beauvoir, 1949: 610). Kate Millett de evliliğin, ataerkil güç ilişkilerini sürdürmenin bir aracı olduğunu vurgulamıştır (Millett, 1970: 20).

Evlilik yaşının bireylerin olgunluk ve hazır olma düzeyleri göz önünde bulundurularak belirlenmesi önemlidir. Gelişmiş ve gelişmekte olan birçok ülkede evlilik yaşı ile alakalı düzenlemeler bulunmaktadır. Evlilik yaşının asgari sınırı olmasına rağmen birçok ülkede erken yaşta evlilik görülmekte ve yapılan tüm düzenlemelere rağmen erken yaşta evlilik önlenememektedir (Leeson & Paola, 2017). Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu'nun (UNİCEF) verilerine göre dünya genelinde çocuk evlilik oranları son on yılda %23'ten %19'a düşmesine rağmen 2022 yılında tahminen 12 milyon kız çocuğu erken yaşta gelin olmuştur (UNİCEF, 2023: 9-10).

“Çocuk gelin” kavramı, evlilik öncesinde veya sonrasında çocukluğunu tamamlayamamış, çocuk yaşta evlendirilen kız çocuklarını tanımlamak için kullanılan bir terimdir (Kaynak Malatyalı, 2014). Genel olarak 18 yaşından önce resmî veya gayriresmî şekilde evlendirilen kız çocukları çocuk gelin olarak nitelendirilmektedir (Liang vd., 2021; Azimi, 2020; John vd., 2019; Kidman, 2016; Kaynak Malatyalı, 2014). Kız çocuklarının erken yaşta evlendirilmeleri fiziksel, duygusal ve psikolojik

olarak evlilik yaşamına hazır olmadığı anlamına gelir. Kız çocuklarının erken yaşta evlendirilmesi, eğitimlerini yarıda bırakmalarına, sağlık sorunlarıyla karşılaşmalarına ve gelecekteki fırsatlarını sınırlamalarına neden olmaktadır.

Çocuk evliliği, çocuk haklarının açık bir ihlali olması ve cinsel sömürü amacıyla çocuk ticareti olarak değerlendirilebilir olmasına rağmen (Coşkun, 2022: 181), aileler tarafından genellikle kız çocukları için mali, sosyal ve hatta fiziksel koruma sağlayan “koruyucu” bir önlem olarak değerlendirilmektedir (UNİCEF, 2023: 18). Kız çocuklarının birçoğu kültürel, sosyal ve ekonomik sebepler, gelenek ve görenekler, cinsiyet eşitsizliği, eğitimsizlik, dinî inançların yanlış algısı vb. yüzünden erken yaşta evlendirilmeye maruz bırakılır. Kız çocuklarının erken yaşta evlenme/evlendirilme nedenleri incelendiğinde yoksulluk ve ailelerin başlık parası alması (Çetin, 2020; Özarslan, 2020; Kıran, 2017), erkek çocuk sahibi olma arzusu (Leeson & Paola, 2017), ailevi baskılar ve toplumsal cinsiyet eşitsizliği (Dağ vd., 2021; Durdu & Yelboğa, 2016), geleneksel aile yapısının korunması (Yüksel-Kaptanoğlu & Ergöçmen, 2012; Aydemir, 2011), ataerkil toplum yapısı, kültürel değerler ve dinî pratikler (Yaman, 2022: 225-226; Erdoğan, 2014), âşık olma (Yıldız & Poyraz, 2020), savaşlar (Yaman, 2022: 221; UNICEF, 2017: 4) kız çocuklarının ailelerinden kaçarak evlenmeleri (Anık & Barlin, 2017) gibi nedenlerin ön plana çıktığı görülmektedir. Özellikle ataerkil toplum yapısına sahip toplumlarda, kadınlar istihdam dışında tutularak, dinî öğretiler aracılığıyla kadın hakları kısıtlanmakta ve çocuk evlilikleri normalleştirilerek meşru bir zemine oturtulmaya çalışılmaktadır (Yaman, 2022: 226).

Çocukların haklarını korumak ve evlendirme gibi uygulamalara son vermek için ulusal/uluslararası düzeyde çeşitli politikalar ve programlar geliştirilmektedir. UNICEF ve UNFPA, çocuk evliliklerinin sona erdirilmesi amacıyla küresel çapta alınacak önlemleri 5 başlık altında sıralamıştır. Bu önlemler sırasıyla şöyledir:

a) Kızların güçlendirilmesi b) Eğitim ve sağlık hizmetlerine erişimin sağlanması c) Çocuk evliliğinin tehlikeleri konusunda ebeveynlerin ve toplumun farkındalığının artırılması d) Ailelere ekonomik desteğin sağlanması e) Asgari evlenme yaşının 18 olarak belirlenmesi ve uygulanması (UNICEF, 2017: 6).

Bu önlemlerin uygulanması, çocuk gelin evliliklerinin azaltılması konusunda ve genç kızların kendi potansiyellerini gerçekleştirmelerine katkı sağlayabilir. Çocuk yaşta yapılan evlilikler, genç kızların eğitim almasını, kişisel gelişimlerini ve hayallerini gerçekleştirmelerini engeller. Bu tür evlilikler genellikle genç kızları eğitim olanaklarından mahrum bırakmakta, onların ekonomik bağımsızlıklarını elde etmelerini zorlaştırmakta ve yaşamlarının ilerleyen dönemlerinde kısıtlanmış seçeneklerle karşı karşıya kalmalarına yol açmaktadır (Yaman, 2022: 230-236). Çocuk gelin evliliklerinin önlenmesi, genç kızların eğitim alma şansını artırmakta, yeteneklerini geliştirebilmeleri için fırsatlar sunmakta ve onlara kendi potansiyellerini keşfetme ve gerçekleştirme konusunda özgürlük tanımaktadır.

Türkiye’de iller bazında kız çocuklarının evlendirilme oranları incelendiğinde en yüksek orana sahip Ağrı’dan sonra (%15,7) Muş ili (%14,1) gelmektedir (Gülen & Gülen, 2022). Muş’ta çocuk gelin oranının yüksek olması, genç yaşta evliliklerin hâlâ yaygın olduğunu göstermesi açısından önemlidir. Bu durum, erken yaşta evliliklere sebep olan etmenlerin tespiti ve önlenmesi açısından Muş ili özelinde daha fazla çalışmaya ihtiyaç olduğunu göstermektedir. Bu araştırmada Muş ilinin merkezinde ve ilçelerinde çocuk gelin olarak evlenen/evlendirilen kız çocuklarının yaşadıkları sorunları görünür kılmak hedeflenmektedir. Bu bağlamda, bu araştırmanın amacı, Muş ilindeki çocuk gelinlerin yaşadığı sorunları inceleyerek, çocuk yaşta evliliklerin nedenlerini ve bu evliliklerin toplumsal etkilerini ortaya koymaktır. Araştırma, Muş’un merkezinde ve ilçelerinde çocuk yaşta evlendirilen kız çocuklarının eğitim, sosyal ve ekonomik durumlarını analiz ederek, bu sorunlara çözüm önerileri geliştirmeyi hedeflemektedir. Ayrıca, elde edilen bulgular ışığında, çocuk yaşta evliliklerin önlenmesi için etkili stratejiler ve politikalar önerilerek, Muş ilindeki çocuk gelin oranının azaltılmasına katkıda bulunulması amaçlanmaktadır. Bu sayede, erken yaşta evliliklerin toplumsal etkileri hakkında farkındalık oluşturulması ve ilgili paydaşlar için veri temelli kararlar alınmasına yardımcı olunması hedeflenmektedir. Bu araştırmada, erken yaşta evlenen/evlendirilen kız çocuklarının evlenme nedenleri, evlilik süresince yaşamış oldukları sorunlar, erken evliliğe karşı yaklaşımları çeşitli değişkenler açısından incelenmiştir. Araştırmanın kız çocuklarına yönelik oluşturulacak sosyal politikaların belirlenmesi konusunda katkı sunacağı düşünülmektedir. Bu kapsamdaki çalışmaların alt problemleri ise şöyledir:

- Çocuk gelinlerin nişanlanma ve evlenme yaşları kaçtır?
- Çocuk gelinlerin ve ebeveynlerinin eğitim düzeyi nedir?
- Çocuk gelinlerin erken yaşta evlenme nedenleri nelerdir?
- Çocuk gelinlerin evlilik yaşamı boyunca yaşamış oldukları sorunlar nelerdir?
- Çocuk gelinlerin erken yaşta evliliğe yönelik bakış açıları nelerdir?

Araştırmanın Yöntemi

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemi benimsenmiş ve durum çalışması deseni tercih edilmiştir. Durum çalışmaları, araştırmacının belirli bir durumu veya olguyu derinlemesine incelemek amacıyla kullanılır (Merriam, 2009: 48; Creswell, 2021: 102) ve bu sayede, o duruma özgü detaylı ve kapsamlı bilgiler elde edilir. Veri toplama aşaması gerçekleştirilmeden önce Muş Alparslan Üniversitesine başvuruda bulunarak 05.01.2024 tarihli ve 124852 sayılı evrak kaydı ile etik kurul onayı alınmıştır.

Araştırmanın örneklemini 18 yaşından önce evlenen 20 yetişkin kadın oluşturmaktadır. Muş merkezinde ve ilçelerde kartopu örneklem tekniği ile ulaşılan katılımcılardan önce telefon aracılığıyla randevu talep edilmiş ve yüz yüze görüşmeyi kabul eden bireylerle görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Ayrıca katılımcılardan bilgilendirilmiş onam alınmıştır. Katılımcıların belirlediği tarih ve saatlerde görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların yaş aralığı 19 ila 40 arasında değişmekte olup, yaş ortalamaları 30,9'dur. Tüm katılımcıların evlilikleri hâlen devam etmektedir. Katılımcıların kişisel bilgilerinin korunması için her bir görüşülen katılımcı için K1, K2, K3 ... K19, K20 kodları kullanılmıştır.

Araştırmada verileri toplamak amacıyla görüşme tekniği kullanılmıştır. Görüşme, katılımcıların belli bir konuda duygu ve düşüncelerini anlatma etkinliği olarak tanımlanmaktadır (Karataş, 2017). Nitel araştırmalarda görüşme tekniği sıklıkla kullanılmaktadır (Flick, 2007: 57). Bu çalışmada da araştırmacı tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme rehberi kullanılmış ve görüşmeler katılımcıların onayı alındıktan sonra ses kayıt cihazı ile kaydedilmiştir. Soru rehberinde demografik bilgiler dışında 11 soru hazırlanmıştır. Alandaki iki öğretim üyesinden alınan geri dönütler doğrultusunda soru sayısı altıya düşürülmüş ve pilot uygulamaya geçilmiştir. Pilot uygulama sürecinde çocuk yaşta evlendirilen dört kadınla görüşme gerçekleştirilmiştir. Görüşmelerden sonra veri oluşturma süreci ilerlemiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme formu iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde katılımcıların demografik bilgileri yer alırken ikinci bölümde çocuk gelinle alakalı 6 soru yer almaktadır. Aşağıda araştırma kapsamında veri toplama aracında yer verilen sorular bulunmaktadır:

- Evlilik kararınızı kim aldı, size düşünceleriniz soruldu mu?
- Evlendiğiniz zaman evliliğin ne olduğunu biliyor muydunuz?
- Sizi evlenmeye iten nedenler nelerdir?
- Evliliğiniz boyunca yaşamış olduğunuz sıkıntılar nelerdir?
- Erken evliliğin bir sorun olduğunu düşünüyor musunuz?
- Siz, çocuğunuzu erken yaşta evlendirmeyi düşünüyor musunuz?

Veri Toplama Süreci

Çalışmaya ilişkin veriler, 07.01.2024-07.02.2024 tarihleri arasında Muş'un merkezinde ve ilçelerinde ikamet eden 18 yaşından önce evlenen/evlendirilen kadınlardan toplanmıştır. Araştırmaya katılan kadınlara araştırmanın kimler tarafından ne amaçla yürütüldüğü ve katılımın gönüllülük esasına dayalı olduğu bilgisi verilmiştir. Katılımcı olmayı kabul eden katılımcılara görüşme esnasında ses kayıt cihazı kullanılacağı bilgisi verilmiştir. Görüşmeler 30-35 dakika sürecek şekilde gerçekleştirilmiştir.

Araştırma verilerinin analizinde MAXQDA 2020 bilgisayar programı kullanılmıştır. Verilerin bilgisayar programına yüklenebilmesi için görüşmelerin transkriptleri oluşturulmuştur. Oluşturulan transkriptler çözümlenmek üzere MAXQDA 2020 bilgisayar programına yüklenmiştir. Araştırma verilerinin çözümlenmesinde içerik analizi kullanılmıştır. İçerik analizinde analiz edilen veriler kod-kategori-tema üçlemesiyle sunulur (Kleinheksel vd., 2020). Bu çalışmada da elde edilen tema ve kategoriler tablo hâlinde, kodlar ise katılımcıların cevapları doğrultusunda verilmiştir.

Araştırmanın güvenilirliğini sağlamak amacıyla kodlayıcılar arası görüş birliği kullanılmıştır. Görüş birliğinin sağlanması açısından verilerin uyumunu karşılaştırmak için elde edilen veriler, araştırmacının yanı sıra nitel araştırmalarda uzman iki öğretim üyesi tarafından analiz edilmiştir. Daha sonra yapılan kodlamalar karşılaştırılarak (Güvenirlilik = $\frac{\text{Görüş Birliği}}{(\text{Görüş Birliği} + \text{Görüş Ayrılığı})} \times 100$) formülü aracılığıyla (Miles ve Huberman, 1994: 64) uyum yüzdesi %88 olarak hesaplanmıştır.

Bir sonraki bölümde araştırma bulguları, araştırmanın amacına ve araştırma sorularına uygun şekilde oluşturulan tema, kategori ve kodlar ele alınmıştır.

Bulgular

Araştırma kapsamında katılımcılara araştırma sorularının dışında demografik veri olarak ebeveynlerinin ve kendilerinin eğitim durumu, kardeş sayısı, nişanlanma ve evlilik yaşı, evlilik süresi, çocuk sayısı, ailede erken evlilik yapan kişi sayısı, eşinin akraba olup olmadığı soruları sorulmuştur.

Araştırmaya katılan 20 kadın katılımcının eğitim düzeyleri şu şekildedir: 11 kişi ilkokul, 8 kişi ortaokul ve 1 kişi lise mezunudur. Katılımcıların ebeveynlerinin eğitim düzeyleri şu şekildedir: Babaların 5'i okuryazar, 9'u ilkokul, 4'ü ortaokul ve 2'si lise mezunudur. Katılımcıların annelerinin eğitim düzeyleri şu şekildedir: 13'ü okuma yazma bilmemekte, 3'ü okuryazar, 4'ü ise lise mezunudur. Hem çocuklarını erken evlendiren ebeveynlerin hem de erken yaşta evlendirilen kız çocuklarının eğitim düzeylerinin düşük olduğu görülmektedir. Araştırmalarda eğitim düzeylerinin düşük olmasının bireylerin erken yaşta evlenmesi için risk faktörü oluşturduğu belirlenmiştir (Kaynak Malatyalı, 2014). Araştırmaya katılan katılımcıların kardeş sayıları en düşük 2, en yüksek 21'dir. Nişanlanma yaşları en düşük 13, en yüksek 15; evlenme yaşları ise en düşük 14, en yüksek 15'tir.

Evlilik süresinin ise en düşük 4, en yüksek 25 yıl olduğu görülmektedir. Katılımcıların çocuk sayıları ise en yüksek 7'dir. Katılımcılardan aile içerisinde erken evlilik yapanların sayısı ise en düşük 1, en yüksek 12'dir. Bu bulgu, katılımcıların ailelerinde erken evlilik yapan bireylerin sayısının büyük farklılıklar gösterdiğini ortaya koymaktadır. En düşük değer olan 1, bazı ailelerde erken evlilik vakalarının sınırlı olduğunu gösterirken, en yüksek değer olan 12, bazı ailelerde bu durumun oldukça yaygın olduğunu göstermektedir. Bu durum, erken yaşta evliliklerin aileler arasında değişkenlik gösterdiğini ve bazı ailelerde daha yaygın olabileceğini göstermektedir. Düşük sayıda erken evlilik vakası, belirli ailelerde bu uygulamanın daha az yaygın olduğuna; buna karşın yüksek sayılar, erken yaşta evliliklerin bazı ailelerde sistematik bir şekilde tekrarlandığına ve bu durumun norm hâline gelmiş olabileceğine işaret etmektedir. Araştırmaya katılan katılımcıların aile içerisinde erken evlendirilme oranlarının yüksek olduğu tespit edilmiştir. Çalışmaya katılan kız çocuklarının 11'inin akraba evliliği yapmış olması, toplumsal ve kültürel dinamikler açısından önemli bir bulgudur. Akraba evliliği, geleneksel normlar, ekonomik nedenler ve aile içi bağları koruma amacıyla tercih edilebilmektedir. Ancak bu tür evliliklerin genetik hastalık riskini artırdığı bilimsel olarak kanıtlanmıştır (Eras, 2023).

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Bilgileri

Katılımcı Kodu	Ebeveynlerinin Eğitim Durumu		Kendisinin Eğitim Durumu	Kardeş Sayısı	Nişanlanma Yaşı	Evlilik Yaşı	Evlilik Süresi	Çocuk Sayısı	Ailede Erken Evlilik Yapan Kişi Sayısı	Eşi Akraba mı?
	Baba	Anne								
K1	İlkokul	Okuma yazma bilmiyor	İlkokul	6	14	15	24	5	4	Hayır
K2	Ortaokul	Okuma yazma bilmiyor	Ortaokul	5	14	15	14	4	2	Evet
K3	İlkokul	Okuma yazma bilmiyor	İlkokul	13	14	15	25	6	11	Evet
K4	İlkokul	Okuma yazma bilmiyor	İlkokul	11	15	15	23	6	9	Evet
K5	Ortaokul	İlkokul	Ortaokul	4	15	15	10	3	1	Hayır
K6	Okuryazar	Okuma yazma bilmiyor	İlkokul	9	14	14	20	4	8	Hayır
K7	Ortaokul	İlkokul	İlkokul	7	14	15	14	3	5	Hayır
K8	Okuryazar	Okuryazar	İlkokul	4	15	15	25	3	3	Evet
K9	İlkokul	Okuma yazma bilmiyor	Ortaokul	11	15	15	13	4	1	Evet
K10	İlkokul	Okuryazar	Ortaokul	11	14	15	6	Yok	1	Hayır
K11	Okuryazar	Okuma yazma bilmiyor	İlkokul	10	14	14	19	5	8	Hayır

K12	İlkokul	Okuma yazma bilmiyor	İlkokul	9	13	15	21	7	2	Evet
K13	Lise	İlkokul	Lise (Açık öğretim)	4	15	15	10	2	2	Evet
K14	Lise	İlkokul	Ortaokul	4	----	15	8	2	2	Evet
K15	İlkokul	Okuma yazma bilmiyor	Ortaokul	9	----	14	24	5	1	Hayır
K16	Ortaokul	Okuma yazma bilmiyor	Ortaokul	7	14	15	9	Yok	2	Evet
K17	İlkokul	Okuma yazma bilmiyor	İlkokul	21	14	14	12	4	12	Evet
K18	İlkokul	Okuma yazma bilmiyor	Ortaokul	2	----	15	4	1	1	Hayır
K19	Okuryazar	Okuryazar	İlkokul	9	15	15	20	6	5	Hayır
K20	Okuryazar	Okuma yazma bilmiyor	İlkokul	6	14	15	21	5	3	Evet

Kelime Bulutu

Nitel araştırmalarda bilgisayar programı kullanılması sonucunda çeşitli görsel veriler elde edilir (Berg ve Lune, 2019: 376). Bu araştırmada kullanılan bilgisayar programı aracılığıyla kelime bulutu oluşturulmuştur. Kelime bulutunda yer alan kelimelerin büyüklüğü metin içerisinde kullanım sıklığına göre değişmektedir.

Şekil 1. Kelime Bulutu

Şekil 1’de tüm sorulara verilen yanıtlar doğrultusunda en sık kullanılan kelimelerin evlilik, bilmiyordum, evlendim, evlendirmem gibi araştırmanın amaçları doğrultusunda kullanılan kelimeler olduğu görülmektedir. “Evlilik” kelimesi, çocuk gelinlerin hayatlarında merkezî bir yer tuttuğunu ve bu deneyimin onlar için belirleyici olduğunu göstermesi açısından önemlidir. “Bilmiyordum” ifadesi, çocuk gelinlerin evlilik kararlarının alındığı dönemde yaşadıkları bilgi eksikliğini veya bilinçsizliklerini yansıtmaktadır. Bu kelime, genellikle evlilik sürecinin ve bunun sonuçlarının genç kızlar tarafından yeterince anlaşılmadığını ortaya koymaktadır. “Evlendim” ve “evlendirmem” ifadeleri ise, çocuk gelinlerin kendi yaşantılarında karşılaştıkları değişimleri ve bu sürecin kendileri üzerindeki etkilerini ifade etmektedir.

Tema-Kategori-Kodlar

Araştırmada katılımcılara 6 soru yöneltilmiştir. Gelen cevaplar doğrultusunda ilk önce kodlar daha sonra kategoriler ve en sonunda temalar oluşturulmuştur. Oluşturulan 6 tema, 19 kategori ve kodlardan örnekler Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2. Tema-Kategori-Kod

Tema-Kategori	Kodlar
<i>Tema 1: Evlilik Kararı</i>	
Kategori 1: Kendi İsteğimle Evlendim	Kaçtım, seviyordum, zorlayan olmadı
Kategori 2: Ailemin Kararıyla Evlendim	Dedem evlendirdi, bana sormadılar, babam evlendirdi
<i>Tema 2: Evlilik Hakkında Bilgi Sahibi Olma</i>	
Kategori 1: Evlilik Hakkında Bilgim Yoktu	Bilmiyordum, sonradan öğreniyorsun, küçüktüm
Kategori 2: Evliliğin Ne Olduğunu Biliyordum	Biliyordum, kısmen biliyordum
<i>Tema 3: Evlenme Nedenleri</i>	
Kategori 1: Âşık Olma	Seviyordum, âşık oldum
Kategori 2: Aile Baskısı	Ailem zorladı, annem istiyordu, abim istedi
Kategori 3: Zorunluluktan Dolayı Evlenme	Sevmediğim birine vereceklerdi, ailede yaşayan kişi sayısı fazlaydı
Kategori 4: Evde Kalma Korkusu	Evde kaldın baskısı, yaştan geçti
Kategori 5: Başlık Parası	Başlık aldılar, altın aldılar
<i>Tema 4: Evlilikte Yaşanan Sorunlar</i>	
Kategori 1: Geniş Ailede Yaşamak	Kaynanam ile yaşadım, çok kalabalıktık
Kategori 2: Aile İçi Şiddet	Şiddet, tokat, aç kaldım
Kategori 3: Sorumluluğun Artması	Sabah erken uyandım, hayvanlara baktım
Kategori 4: Erken Yaşta Anne Olmak	Anne olmak zor, çok küçükken doğum yaptım
Kategori 5: İşsizlik	Eşim işsizdi, işsizlik
Kategori 6: Aldatma	Aldatıldım, başkasıyla yakaladım
<i>Tema 5: Kadınların Erken Yaşta Evliliğe Bakış Açısı</i>	
Kategori 1: Erken Yaşta Evlilik Bir Sorundur	Sorundur, cinsel istismardır, ölüm demek
Kategori 2: Erken Yaşta Evlilik Bir Sorun Değildir	Sorun değil
Kategori 3: Çocuğumu Erken Yaşta Evlendirmem	Evlendirmem, eğitimine devam etsin
Kategori 4: Çocuğumu Erken Yaşta Evlendiririm	Evlendirdim, evlendirmek zorunda kaldım

Tema 1 Evlilik Kararı

Araştırma kapsamında katılımcılara “Evlilik kararınızı kim aldı, size düşünceleriniz soruldu mu?” sorusu yöneltilmiştir. Gelen cevaplar doğrultusunda iki kategori oluşturulmuştur. Tablo 3’te kategorilere ait bilgiler sunulmuştur.

Tablo 3. Evlilik Kararı

Kategoriler	Katılımcılar
Kendi isteğimle evlendim	1, 6, 7, 9, 10, 12, 13, 14, 15, 18, 19
Ailemin kararıyla evlendim	2, 3, 4, 5, 8, 11, 16, 17, 20
Toplam	20

Kategori 1 Kendi İsteğimle Evlendim

Araştırmaya katılan katılımcıların %55’i (11 katılımcı) kendi isteğiyle evlendiğini ifade etmiştir.

K1: Ben kendim evlendim. Beni evliliğe zorlayan olmadı.

K10: Evlenmeye ben karar verdim. Beni zorlayan olmadı.

K14: Ben sevdiğime kaçtım. Nişanlanma olayı falan olmadı kaçtığım için sonradan düğün yaptık.

Türkiye’de çocuk yaşta evlilik yasaklanmasına rağmen (Yaman, 2022: 220) Türk toplumunda resmî nikâh yapılmadan dinî nikâhla evlilik akitlerinin yapıldığı bilinen bir gerçekliktir (Gezer-Tuğrul, 2018: Toker & Korkmaz, 2021). Bu araştırmada kadınların resmî nikâh yapmadan evlilik merasimlerini gerçekleştirdikleri belirlenmiştir. Alıntılardan görüldüğü üzere

katılımcılar evlilik kararını değerlendirirken “kendim evlendim”, “ben karar verdim”, “kaçtım” şeklinde değerlendirdikleri görülmektedir. Bu durum, evlilik kararının tamamen dış etkenlerle belirlenmediğini, bazı kadınların kendi istekleri ve tercihleri doğrultusunda hareket ettiğini göstermesi açısından önemlidir. Ancak, bu durumun yaygın olmadığını ve birçok kadının erken yaşta evlilik kararında daha az özerk olduğunu göz önünde bulundurmak önemlidir. Ayrıca, ailelerin kızlarının kaçmasını namus meselesi hâline getirerek evlenmelerine izin verdikleri ve bu durumu toplumsal bir baskı ve kontrol aracı olarak kullanabildikleri gözlemlenmiştir. Bu bağlamda, dinî nikâh yoluyla gerçekleştirilen evlilikler, bazen aileler tarafından bir tür sosyal baskı ve damgalama aracı olarak kullanılabilir.

Kategori 2 Ailemin Kararıyla Evlendim

Araştırmaya katılan katılımcıların %45'i (9 katılımcı) evlilik kararının aileleri tarafından alındığını ve düşüncelerinin sorulmadığını belirtmişlerdir.

K3: Babam bana sormadan beni komşumuza verdi. Bana fikrimi soran olmadı.

K4: Babam ve dayım fikrimi sormadan beni evlendirdiler.

K20: Beni, dedem evlendirdi. Babam dedemi dinlerdi evde onun sözü geçtiği için o da sesini çıkarmadı. Düşüncelerimi soran olmadı.

Örnek alıntılardan da görüldüğü üzere katılımcıların evlilik kararının aileleri tarafından alındığı ve katılımcıların bu süreci “bana sormadan”, “fikrimi sormadan”, “düşüncemi sormadan” şeklinde değerlendirdikleri görülmektedir. Bu durum, birçok kadının evlilik sürecinde özerkliğinin sınırlı olduğunu ve aile baskısının önemli bir etken olduğunu vurgulamaktadır. Mevcut çalışmalar da çocuk yaşta evlendirilen kadınların evliliklerinin aileleri tarafından ayarlandığı ve kadınların aile kararlarına karşı gelmedikleri tespit edilmiştir (Yaman, 2022: 225). Bu bulgu, çocuk yaşta evliliklerin toplumsal ve ailevi baskılar altında gerçekleştirilebileceğini ve genç kadınların bu süreçte kendilerine ait kararları alma yeteneklerinin kısıtlandığını göstermesi açısından önemlidir. Bu bulgular, çocuk yaşta evliliklerin toplumsal ve ailevi baskılar altında şekillenebileceğini açıkça ortaya koymaktadır. Katılımcıların evlilik kararlarını ailelerinin aldığına dair ifadeleri, bireylerin bu süreçte genellikle kendi istek ve düşüncelerinin göz ardı edildiğini ve aile baskısının belirleyici bir rol oynadığını göstermektedir. Evlilik sürecinde özerkliğin sınırlı olması, genç kadınların kendi geleceği hakkında bilinçli ve özgürce kararlar alma yeteneklerinin ciddi şekilde kısıtlandığına işaret etmektedir.

Tema 2 Evlilik Hakkında Bilgi Sahibi Olma

Katılımcılara “Evlendiğiniz zaman evliliğin ne olduğunu biliyor muydunuz?” sorusu yöneltilmiş ve gelen cevaplar doğrultusunda iki kategori oluşturulmuştur. Oluşturulan kategorilere ait bilgiler Tablo 4’te sunulmuştur.

Tablo 4. Evlilik Hakkında Bilgi Sahibi Olma

Kategoriler	Katılımcılar
Evlilik hakkında bilgim yoktu	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 11, 12, 16, 17, 20
Evliliğin ne olduğunu biliyordum	9, 10, 13, 14, 15, 18, 19
Toplam	20

Kategori 1 Evlilik Hakkında Bilgim Yoktu

Araştırmaya katılan katılımcıların %65'i (13 katılımcı) evlendikleri zaman evlilik hakkında bilgi sahibi olmadıklarını belirtmişlerdir.

K2: Kesinlikle bilmiyordum. Aklım ermiyordu. Evlendiğim günden sonraki gün eve dönmek istedim artık senin evin burası dediler. Sorumluluk sahibi oluyorsunuz daha siz sorumluluğun ne olduğunu bilmeden.

K11: Daha çok küçüktüm. Evlilik ne onu bilmiyordum. Evlendim bir hafta sonra eve dönmek istedim senin evin burası dediler.

K16: Evliliğin ne olduğunu bilmiyordum ki. Liseye hazırlanıyordum. Okula gideceğimi hayal ediyordum.

Alıntılardan görüldüğü üzere katılımcılar “bilmiyordum”, “aklım ermiyordu”, “küçüktüm” şeklinde belirtmişlerdir. Bu bulgu, katılımcıların evlilik deneyimine ilişkin bilgi, olgunluk veya hazırlık eksikliği yaşadıklarını göstermektedir. Çocuk yaşta

evlenenlerin bu konuda bilgi eksikliği yaşaması, onların evliliğin getirdiği sorumluluklar, haklar ve yükümlülükler hakkında tam bir anlayışa sahip olmadığını göstermektedir. Bu durum, çocuk yaşta evliliğin genç bireylerin karar verme yetilerini ve hayat deneyimlerini yeterince geliştirmeden gerçekleştiğini göstermektedir. Evlilik sürecinin karmaşıklığı ve gerektirdiği olgunluk, genellikle yaş ve deneyimle birlikte gelişmektedir. Dolayısıyla, çocuk yaşta evlenen bireyler, evliliğin getirdiği sorumluluklar ve zorluklar hakkında yeterli bilgi sahibi olmadan, bu sürece dâhil olmaktadır.

Kategori 2 Evliliğin Ne Olduğunu Biliyordum

Araştırmaya katılan katılımcıların %35'i (7 katılımcı) evliliğin ne olduğunu bildiklerini ifade etmişlerdir.

K18: Evliliği biliyordum ama bu kadar zor olduğunu bilmiyordum.

K19: Ablalarım da erken evlendiler bende evliliğin güzel olduğunu düşünüp evlendim. Yani evliliğin ne olduğunu çok iyi biliyordum. Ama bu kadar zorlanacağımı bilmiyordum.

Alıntılardan görüldüğü üzere katılımcılar evlilik hakkındaki görüşlerini “biliyordum”, “çok iyi biliyordum” şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum, bireylerin evlilik konusunda olgunluk seviyelerine ve bilgi düzeylerine güvendiklerini işaret etmektedir. Bu bulgular, bazı bireylerin evliliğin temel unsurlarını bildiklerini, ancak evliliğin getirdiği zorluklar ve sorumluluklar hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıklarını veya bu zorlukları yeterince öngöremediklerini işaret etmektedir. Katılımcıların evliliği olumlu bir biçimde algılaması, ailelerinden ve sosyal çevrelerinden edindikleri deneyimler ile toplumsal normların etkisiyle şekillenmiştir. Örneğin, bazı katılımcıların ablalarının erken yaşta evlenmiş olmaları, evliliğin genel olarak olumlu bir deneyim olduğu yönündeki inançlarını pekiştirmiştir. Ancak, bireylerin kendi evlilik deneyimleri, bu idealize edilmiş beklentilerin gerisinde kalmış ve evlilik sürecine ilişkin gerçeklikle yüzleşmelerine neden olmuştur. Bu durum, erken yaşta evliliğin bireyler üzerindeki psikososyal etkilerini ve evlilik kurumuna dair algının zamanla nasıl değişebildiğini göstermektedir. Kişilerin aile içinde gözlemledikleri evlilikler, onların evliliğe dair beklentilerini şekillendirse de, bireysel deneyimler çoğu zaman bu beklentilerle örtüşmemekte ve evliliğin getirdiği sorumluluklar, ekonomik koşullar ve kişisel uyum gibi faktörler süreci daha karmaşık hale getirebilmektedir.

Tema 3: Evlenme Nedenleri

Katılımcılara “Sizi evlenmeye iten nedenler nelerdir?” sorusu yöneltilmiş ve gelen cevaplar doğrultusunda beş kategori oluşturulmuştur. Oluşturulan kategorilere ait bilgiler Tablo 5’te sunulmuştur.

Tablo 5. Evlenme Nedenleri

Kategoriler	Katılımcılar
Âşık olma	10, 12, 13, 15, 18
Aile Baskısı	2, 5, 11, 16, 20
Zorunluluktan dolayı evlenme	1, 14, 17, 19
Evde kalma korkusu	3, 7, 8
Başlık parası	4, 6, 9
Toplam	20

Kategori 1 Âşık Olma

Araştırmaya katılan katılımcıların %25'i (5 katılımcı) âşık oldukları için evlendiklerini belirtmişlerdir.

K12: Çok sevdim âşık oldum evlendim.

K18: Âşık oldum. Ailemin beni vermeyeceğini biliyordum o yüzden kaçtım.

Alıntılardan görüldüğü üzere katılımcılar evlenme nedenlerini “âşık oldum”, “sevdim” şeklinde ifade etmişlerdir. Bu ifadeler, katılımcıların küçük yaşta evlenme nedenlerini belirtirken duygusal bağlamı vurgulamaktadır. “Âşık oldum”, “sevdim” gibi ifadeler, bazı gençlerin evlilik kararını duygusal yakınlık ve bağlılık hisleriyle aldıklarını göstermektedir. Bu bağlamda, erken yaşta evliliklerin bazen duygusal bağlarla ve kişisel hislerle motive edildiği, bireylerin bu kararları alırken genellikle duygusal dürtülerle hareket ettikleri göstermektedir. Ancak, evliliğin getirdiği sorumluluklar ve zorluklar, duygusal bağların ötesinde, daha kapsamlı ve bilinçli bir değerlendirmeyi gerektirmektedir.

Kategori 2 Aile Baskısı

Araştırmaya katılan katılımcıların %25'i (5 katılımcı) aile baskısından dolayı evlendiklerini belirtmişlerdir.

K5: Beni evlenmeye iten neden üvey abimdi onun zoruyla onun istediği kişi ile evlendim.

K20: Aile baskısı yüzünden evlendim. Babam dedemi dinledi ve beni evlendirdi.

Örnek alıntılardan görüldüğü üzere evlenme nedenlerini “zorla”, “aile baskısı” yüzünden evlendiklerini ifade etmişlerdir. Bu durum, evlilik kararının bazı kadınlar için kişisel tercihlerden ziyade toplumsal veya ailevi beklentilere bağlı olarak alındığını ve bu nedenle evliliğin bazı durumlarda bireyin istekleriyle uyumlu olmadığını işaret etmektedir. Aile baskısı ve zorlamanın etkisi, evlilik kararlarının çoğu zaman bireylerin kendi özgür iradeleriyle değil, sosyal ve kültürel normlarla belirlendiğini ortaya koymaktadır. Bu tür dışsal etkiler, bireylerin evlilik sürecinde daha az özerklik sahibi olmalarına ve kararlarını ailelerinin ve toplumun beklentilerine göre şekillendirmelerine neden olmaktadır.

Kategori 3 Zorunluluktan Dolayı Evlenme

Araştırmaya katılan katılımcıların %20'si (4 katılımcı) zorunluluktan dolayı evlendiklerini belirtmişlerdir.

K1: Babam kendi kardeşinin oğluna verecekti. Ben onunla evlenmemek için başkasıyla evlendim.

K14: Beni sevmediğim bir adamla evlendireceklerdi. Sevmediğim bir adamla ömür boyu yaşamaktansa tanıdığım ve o zaman sevdiğimi düşündüğüm akrabama kaçtım.

Örnek alıntılardan görüldüğü üzere evlenme nedenlerini “kardeşinin oğluna vereceklerdi”, “kaçtım” şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum, bazı kadınların evlilik kararlarının kendilerinin isteği veya duygusal bağlamı yerine dış etkenlerden kaynaklandığını ve bu nedenle evliliğin özgür iradeyle alınan bir karar olmadığını işaret etmektedir. Bu bağlamda, evliliklerin genellikle toplumsal ve ailevi baskıların etkisi altında şekillendiği, kişisel tercihlerin ve duygusal bağlamların ön planda olmadığı bir ortamda gerçekleştiği söylenebilir. Bu durum, bireylerin evlilik kararlarını kendi özgür iradeleri ve istekleri doğrultusunda almakta zorluk yaşadıklarını ve evliliğin genellikle dışsal zorlamalar ve toplumsal normlar tarafından belirlendiğini ortaya koymaktadır.

Kategori 4 Evde Kalma Korkusu

Araştırmaya katılan katılımcıların %15'i (3 katılımcı) evde kalma korkusundan dolayı evlendiklerini belirtmişlerdir.

K7: Evde kalma korkusu. Arkadaşlarım evlendiler ben de onlara bakıp evlenmek istedim.

K8: Burada erken evlenmek bir moda. Yoksa evde kaldın baskısı yapıyorlar. Okul okumadıysan eğitime devam etmiyorsan evlenmek zorundasın.

Alıntılardan anlaşıldığı üzere, katılımcılar evlenme nedenlerini “evde kalmak” ve “evlenmek zorunda hissetmek” şeklinde ifade etmişlerdir. Bu ifadeler, toplumsal normların ve beklentilerin evlenme kararları üzerindeki etkisini yansıtmaları açısından önemlidir. Bu durum, toplumsal cinsiyet rollerinin ve beklentilerinin kadınların yaşam kararları üzerindeki etkisini yansıtmaktadır. Çünkü “Evde kalmak” ifadesi, toplumsal cinsiyet rolleri ve geleneksel normların bireyler üzerinde yarattığı baskıyı vurgulamaktadır. Toplumda evlenmemek genellikle olumsuz bir damgalama ve sosyal dışlanma ile ilişkilendirildiğinden, bu tür bir ifade, bireylerin evlilik kararlarını toplumsal beklentilere uyum sağlama zorunluluğundan kaynaklandığını göstermektedir.

Kategori 5 Başlık Parası

Araştırmaya katılan katılımcıların %15'i (3 katılımcı) ailelerinin onları başlık parası yüzünden evlendirdiklerini belirtmişlerdir.

K4: Beni evlendirirken başlık parası aldılar başlık parası demek hem aileden bir kişinin eksilmesi hem de aileye gelir sağlaması anlamına gelmektedir. Bizim ailemizin maddi durumu iyi değildi.

K6: Bizim köyde kız çocukları evlendirildiği zaman başlık parası alınır. Babam beni verince başlık parası aldı. Yani aslında beni evlenmeye iten neden başlık parası.

Başlık parası, bazı toplumlarda erkeğin ailesinin gelin için ödediği bir tür tazminat veya ödemeleri ifade etmektedir. Bu

durumda, erken yaşta alınan evlilik kararlarının sadece duygusal veya kişisel nedenlerle alınmadığı, aynı zamanda ailenin maddi çıkarlarının da gözetildiği anlaşılmaktadır. Başlık parasının varlığı, evliliklerin bazen ekonomik bir yükümlülük ve finansal kazanç olarak değerlendirilebileceğini ve bu tür ekonomik faktörlerin evlilik kararları üzerinde belirleyici bir rol oynadığını göstermektedir.

Tema 5: Evlilikte Yaşanan Sorunlar

Katılımcılara “Evliliğiniz boyunca yaşamış olduğunuz sıkıntılar nelerdir?” sorusu yöneltilmiş ve gelen cevaplar doğrultusunda altı kategori oluşturulmuştur. Oluşturulan kategorilere ait bilgiler Tablo 6’da sunulmuştur.

Tablo 6. Evlilikte Yaşanan Sorunlar

Kategoriler	Katılımcılar
Geniş Ailede Yaşamak	1, 2, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 13, 14, 15, 16, 19, 20
Aile İçi Şiddet	2, 4, 9, 10, 11, 14, 15, 16, 19, 20
Sorumluluğun Artması	1, 3, 5, 6, 7, 20
Erken Yaşta Anne Olmak	7, 11, 12, 17
İşsizlik	7, 11, 18, 20
Aldatma	16, 17, 19
Toplam	42

Kategori 1 Geniş Ailede Yaşamak

Araştırmaya katılan katılımcıların %75’i (15 katılımcı) geniş ailede yaşamının büyük bir sorun olduğunu belirtmişlerdir.

K1: Küçük yaşta evlenince kaynana ile oturmak zorunda kalıyorsun. O seni yetiştiriyor. Evlendikten sonra sabah 7 de uyanmaya başladık. Daha önce ev temizliği yapmamama rağmen artık koskoca bir evin temizliği benim omzuma yüklendi. 10 yıl onlarla birlikte yaşadıktan sonra kendi evime çıktım.

K8: Evlendiğimde sanki ben zorla o eve verilmişim gibi davrandılar. Ben sadece hizmetçi idim. Gece en geç sen uyursun ve sabah en erken sen uyanırsın. Kaynana ve kayınbaban senin her şeyindir. Onlara hizmet etmek için evlenirsin. Köy hayatında her işi sen yaparsın. Evde biri iş yaptığı zaman ayıp karşılanırdı çünkü gelin olarak o işi senin yapman gerekir. Yemek içmek ise apayrı bir sorundur.

Örnek alıntılardan görüldüğü üzere katılımcılar evlendikten sonra yaşamış oldukları sorunu “geniş ailede”, “kaynana ile oturmak” şeklinde açıklamışlardır. Geniş aile yaşamı, bazı kültürlerde yaygın olan bir yaşam tarzıdır ve evlilik sonrası bu durum bazı uyum zorluklarına neden olmaktadır. Özellikle, kaynana ile birlikte yaşamak, evlilik sonrası bireyler arasında çatışmalara veya uyumsuzluklara neden olabilecek potansiyel bir stres kaynağı olabilmektedir. Araştırmalarda, kaynana-gelin anlaşmazlığının en belirgin sebebinin esas olarak ataerkil yapıda yaşanan iktidar çatışması ve kadınların elde ettikleri konumları olduğu bulunmuştur (Korkmaz, 2022).

Kategori 2 Aile İçi Şiddet

Araştırmaya katılan katılımcıların %50’i (10 katılımcı) aile içi şiddetin sorun olduğunu belirtmişlerdir.

K11: Küçük yaşlarda dayakla tanıştım. Fiziksel şiddete çok uğradım. Şiddeti sadece eşimden değil babası ve eşimin kardeşinden de gördüm.

K20: Aile içi şiddet daha ilk günden başladı. Kadınız katlanmak zorundayız.

Örnek alıntılardan görüldüğü üzere katılımcılar evlendikten sonra yaşamış oldukları sorunu “şiddet”, “fiziksel şiddet” şeklinde açıklamışlardır. Şiddet, fiziksel, duygusal, cinsel veya ekonomik şekillerde ortaya çıkabilir. Bu tür şiddet, mağdurun fiziksel ve duygusal sağlığını ciddi şekilde etkilemekte ve aynı zamanda evlilik ilişkisindeki güveni ve bağın zedelenmesine neden olmaktadır. Mevcut araştırmalar çocuk gelinlerin, daha sonra evlenen akranlarıyla karşılaştırıldığında, aile içi fiziksel ve cinsel şiddete daha fazla maruz kaldıklarını göstermektedir (Yaman, 2022:232; Amoah vd., 2021; McFarlane vd., 2016). Muş’un Malazgirt ilçesinde yapılan yakın tarihli bir çalışmada da kadınların erken yaşta evlendirildiği ve aile içi şiddete maruz kaldıkları sonucuna ulaşılmıştır (Gülen & Gülen, 2022).

Kategori 3 Sorumluluğun Artması

Araştırmaya katılan katılımcıların %30'u (6 katılımcı) erken yaşta evliliğin sorumluluklarını arttırdığını belirtmişlerdir.

K3: Evlendikten sonra birçok ev işi yapmaya başladım. Sabah herkesten erken kalkar ilk önce hayvanlara bakardım. Hayvanların yemini verdikten sonra ev işlerini yapmaya başladım. En zorlandığım iş ise tandırda ekmek pişirmek oldu. O işi daha önce yapmamıştım. Defalarca elimi yaktım. Ama babamın evi ile evlendiğim ev aynı köyde olduğu için dedikodu olmasın diye her işi yapıyordum.

K5: Evlendiğimde bir sürü sorumluluk yüklendim. Yemek yapmak zorundaydım ama bilmiyordum. Ütü yapmak zorundaydım ama bilmiyordum. Kaynanam bunları bana tek tek öğretti. Eşime hizmet etmem gerektiğini her defasında bana hatırlattılar.

Katılımcılar evlilik sorunlarını “sorumluluğum arttı” şeklinde açıklamışlardır. Bu ifade, evlilik sonrası yaşanan sorunların bir kısmının, çiftlerin yeni sorumluluklarını ve hayatlarında yapılan değişiklikleri idare etme becerisiyle ilgili olduğunu göstermektedir. Ancak, bu tür sorunlar yalnızca bireysel uyum süreciyle değil, aynı zamanda evlilikte var olan toplumsal ve yapısal eşitsizliklerle de ilişkilidir. Eşitsiz bir evlilik dinamiği içerisinde, karşılıklı anlayış ve sağlıklı iletişim kurmaktan ziyade, mevcut güç hiyerarşisinin kadınlar üzerindeki etkisine odaklanmak gerekmektedir. Bu bağlamda, kadınların evlilik içindeki konumları, toplumsal normlar ve ataerkil yapı tarafından şekillendirilmekte; dolayısıyla, ilişkilerde karşılıklı uyumdan çok, güç ilişkileri ve kadınların ikincil konumlandırılması ön plana çıkmaktadır.

Kategori 4 Erken Yaşta Anne Olmak

Araştırmaya katılan katılımcıların %20'si (4 katılımcı) erken yaşta anne olmanın sorun olduğunu belirtmişlerdir.

K12: Evlenince hemen çocuğum oldu. Yani 16 yaşında anne oldum. Bu beni çok zorladı.

K17: Ben çocuk doğurmak için evlendirilmişim. İlk yıl hemen hamile kalıp çocuk anne oldum. Doğumlarımı hep evde yaptım. Hastaneye götürülmezdim.

Alıntılardan görüldüğü üzere, katılımcılar evlilik sorunlarını erken yaşta anne olmak “hemen çocuğum oldu”, “ilk yıl hamile kaldım” şeklinde açıklamışlardır. Bu ifadeler, erken yaşta evlenen kadınların, evlilik sonrasında anne olmalarının yaşamlarında bir dönüm noktası olduğunu göstermektedir. Bu durum, kadınlar açısından bir dizi zorluğu beraberinde getirebilir. Bunlar arasında maddi sorumlulukların artması, eğitim ve kişisel gelişim fırsatlarının kısıtlanması ve sosyal izolasyon gibi faktörler yer alabilir. Kadınların erken yaşta anne olmaları, yalnızca bireysel zorluklar yaratmakla kalmayıp, aynı zamanda toplumsal cinsiyet rollerinin yeniden üretilmesine ve kadınların bağımlı bir konumda tutulmasına da neden olmaktadır. Nitekim, Yaman (2022: 232), kadınların erken yaşta anne olmalarını, toplumsal cinsiyete dayalı şiddetin meşrulaştırılması olarak değerlendirmektedir. Benzer şekilde çocuk gelinlerle yapılan araştırmalarda erken yaşta anne oldukları ve bunun bir sorun olarak değerlendirdikleri tespit edilmiştir (Gezer-Tuğrul, 2018). Çocuk gelinlerin bedensel ve duygusal olarak henüz olgunlaşmamış olmaları, hamilelik ve doğum sürecinde yaşayabilecekleri sağlık sorunlarını artmasına neden olmaktadır.

Kategori 5 İşsizlik

Araştırmaya katılan katılımcıların %20'si (4 katılımcı) işsizliğin evlilikte sorunlara neden olduğunu belirtmişlerdir.

K7: Kocamın işsiz olması ayrı bir sorundu. Para kazanmak için kocam şehir dışında çalışmaya giderdi. Ben onun ailesine hizmet eden bir hizmetçiydim.

K18: En büyük sıkıntı eşimin işsiz olması. İş olmayınca aile içi geçimsizlik artıyor. Her gün tartışma ile geçiyor.

Alıntılardan görüldüğü üzere katılımcılar evlilik sorunlarını “işsizlik” şeklinde açıklamışlardır. İşsizlik, genç evli çiftlerin yaşamını ciddi şekilde etkileyebilecek önemli bir sorundur. İşsizlik durumunda, gelir kaybı, maddi zorluklar, gelecek endişeleri ve özsaygıda azalma gibi bir dizi sorun ortaya çıkarak, aile dinamiklerini ve ilişkileri derinden etkileyebilir.

Kategori 6 Aldatma

Araştırmaya katılan katılımcıların %15'i (3 katılımcı) eşleri tarafından aldatılmanın sorun olduğunu belirtmişlerdir.

K17: Eşim beni sürekli aldatıyor ama erkek olduğu için normal karşılanıyor. Benim bu konuyu kapatıp evde oturmam

gerektiği sürekli söyleniyor.

K19: Aldatıldım. Onun beni aldatıldığını aileme söyleyince olsun o sana geri dönecek dediler.

Katılımcılar evlilik sorunlarını “aldatılmak” şeklinde açıklamışlardır. Aldatılma, birçok evlilik için ciddi bir güven kaybına ve duygusal yıkıma yol açabilen önemli bir sorundur. Bir eşin diğerini aldatması, evlilik ilişkisinde derin bir kırılma yaratabilir ve çiftler arasında büyük bir güven sorunun oluşmasına neden olabilir. Ancak, toplumsal yapı, aldatmaya eşit bir tepki vermemekte, kadın ve erkek açısından farklı değerlendirmeler yapmaktadır. Özellikle erkek açısından, toplum, erkeğe gayri meşru ilişkiler konusunda daha fazla hoşgörü tanımakta ve aldatma eylemini görmezden gelmektedir (Korkmaz, 2022). Ataerkil zihniyetin bir sonucu olarak, erkeğin aldatması erkekliğin bir göstergesi olarak kabul edilmekte ve ona cinsel özgürlük tanınmaktadır. Bu durum, “erkek aldatır” anlayışıyla meşrulaştırılarak, erkek için bir otorite göstergesi olarak değerlendirilmiştir (Korkmaz, 2022).

Tema 6: Kadınların Erken Yaşta Evliliğe Bakış Açısı

Katılımcılara “Erken evliliğin bir sorun olduğunu düşünüyor musunuz?” ve “Siz, çocuğunuzu erken yaşta evlendirmeyi düşünüyor musunuz?” soruları yöneltmiş gelen cevaplar doğrultusunda dört kategori oluşturulmuştur. Oluşturulan kategorilere ait bilgiler Tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo 7. Kadınların Erken Yaşta Evliliğe Bakış Açısı

Kategoriler	Katılımcılar
Erken Yaşta Evlilik Bir Sorundur	1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20
Erken Yaşta Evlilik Bir Sorun Değil	3, 13
Çocuğumu erken yaşta evlendirmem	2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20
Çocuğumu erken yaşta evlendiririm	1, 4, 13
Toplam	40

Kategori 1 Erken Yaşta Evlilik Bir Sorundur

Araştırmaya katılan katılımcıların %90’ı (18 katılımcı) erken evliliğin sorun olduğunu belirtmişlerdir.

K9: Erken evlilik sorun tabi. İlk gece cinsel ilişki sırasında sorun yaşadım hastaneye kaldırdılar. İlk üç ay sonra eşime olan görevleri yerine getirebildim. Sadece cinsellik değil her şey sorun. Oyun oynaman gereken yaşta ev işlerini öğreniyorsun.

K11: Kız çocuğunun ölmesi demek. Erken yaşta evlilik çok büyük sorunların daha küçük yaşta başlaması demektir.

K18: Sevdiğinle evlensen bile çocuk yaşta evliliğin sorun olduğunu çok iyi biliyorum. Yaşayarak öğrendim.

Katılımcılar erken evliliğin “sorun olduğunu”, “kız çocuğunun ölmesi” şeklinde açıklamışlardır. Erken yaşta yapılan evlilikler, birçok riski beraberinde getirebilir ve genç kadınların sağlık, eğitim ve güvenlik gibi temel haklarını ihlal edilmesine neden olabilir. Bu bulgu, toplumun erken evliliklere karşı tutumunu değiştirmek ve bu konuda yasal/toplumsal düzenlemeler yapmak, genç kızların haklarını korumak ve sağlıklı bir gelecekleri için destek olmak açısından önemlidir.

Kategori 2 Erken Yaşta Evlilik Bir Sorun Değil

Araştırmaya katılan katılımcıların %10’u (2 katılımcı) ise erken evliliğin bir sorun olmadığını belirtmişlerdir.

K3: Erken evliliğin sorun olduğunu düşünmüyorum. Önemli olan evlilik yaşı değil evlendiğin kişi ve onun ailesidir.

K13: Benim yaşımda evlenmek sorun değil diye düşünüyorum. Evlendiğin zaman kendi evinde olursan sorun olmaz.

Alıntılardan görüldüğü üzere katılımcılar erken evliliğin bir “sorun olmadığını” belirtmişlerdir. Bu ifadeler, katılımcılar arasında erken evliliğin bir sorun olmadığına dair bir görüşün bulunduğunu gösteriyor olsa da bu durumun tüm katılımcılar arasında genel bir kabul gördüğünü göstermez. %10’luk bir kesim tarafından dile getirilmiş olması, erken evliliklerin bir sorun olmadığına dair yaygın bir görüşün olmadığını göstermesi açısından önemlidir.

Kategori 3 Çocuğumu Erken Yaşta Evlendirmem

Araştırmaya katılan katılımcıların %85’i (17 katılımcı) çocuklarını erken yaşta evlendirmeyeceklerini ifade etmişlerdir.

K8: Ben çocuğumu erken evlendirmedim. Eşim istemesine rağmen ben karşı çıktım. Evde kalmış sözüne baskısı yaşamaması için okuttum.

K19: Kızlarım var onları erken evlendirmem. Eğitimlerine devam etmeleri için elimden geleni yapacağım. K20: Çocuğumu erken evlendirmem. Bunun için elimden geleni yaparım. Çocuklarıma yaşadığım hayatı her zaman anlatıyorum. Eğitimlerine devam etmelerini istiyorum.

Alıntılardan görüldüğü üzere katılımcılar çocuklarının erken yaşta evlendirilmelerine “karşı çıktım”, “evlendirmem” şeklinde açıklamışlardır. Katılımcıların çoğunluğunun erken evliliklerin gençlerin yaşamında olumsuz etkilere neden olduğunu ve genellikle kabul edilemez olduğunu düşündüğünü göstermesi açısından bu bulgu önemlidir. Erken yaşta evlenen kadınların kız çocuklarının erken yaşta evlendirilmesine karşı çıkması, gençlerin daha sağlıklı ve güvende bir ortamda büyümelerine olanak sağlamaktadır.

Kategori 4 Çocuğumu Erken Yaşta Evlendiririm

Araştırmaya katılan katılımcıların %15’i (3 katılımcı) çocuklarını erken yaşta evlendirebileceklerini ve evlendirmek zorunda kaldıklarını ifade etmişlerdir.

K1: Kendi kızımı erken evlendirmek zorunda kaldım. Kendi kaderimin aynısını kızım yaşadı. Babası kardeşinin oğluna vermek istedi ben onunla evlenmemesi için erken yaşta evlendirmek zorunda kaldım. Şimdi benim yaşadığım durumun aynısını kızım yaşıyor. Ben evlendirmeseydim ve kızımı kaçıracaklardı bu sefer suçlu ben olurdum. Kendimi kurtarmak için onu erken yaşta evlendirmek zorunda kaldım. Kızım okulda başarıyla ve eğitimine devam ederken ben onu evlendirmek zorunda kaldım.

K13: Çocuklarımla eğitimine devam etmelerini istiyorum. Ama evlenmek isterlerse karşı çıkmam.

Alıntılardan görüldüğü üzere katılımcılar çocuklarının erken yaşta evlendirilmelerine “karşı çıkmam”, “evlendirdim” şeklinde açıklamışlardır. Çocukların erken yaşta evlendirilmesinin genellikle olumsuz sonuçlar doğurabileceği ve gençlerin haklarını ihlal edebileceği gerçeği göz önüne alındığında, bu oranın düşük olması olumlu bir göstergedir. Toplumda bu konuda farkındalığın artırılması ve erken evliliklerin önlenmesi için çeşitli önlemlerin alınması önemlidir.

Tartışma ve Sonuç

Çocuk gelin kavramı, ailenin kararı ile 18 yaşından önce evlendirilen ve çocukluk döneminde kendilerine kadınlık rolü giydirilmiş kız çocukları için kullanılan yaygın bir tanımdır. Bir insan hakkı ihlali olarak kabul edilen çocuk gelin uygulamaların önlenmesi ve çocuk haklarının korunması için ulusal ve uluslararası düzeyde alınan yasal düzenlemelerin ve politika önlemlerinin yeterli olmadığı istatistiki verilerden anlaşılmaktadır.

Bu araştırma sonucunda çocuk yaşta evlenen/evlendirilen kız çocuklarının ve ailelerinin eğitim düzeylerinin düşük olduğu, kardeş sayılarının ve aile içerisinde erken yaşta evlilik yapanların sayısının yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmalarda çocukların erken evliliğe zorlanması ya da kaçış yolu olarak bu evlilikleri seçmesi de eğitim seviyesinin düşük olmasıyla ilişkili olduğu tespit edilmiştir (Yıldız &, Poyraz, 2020). Bireylerin eğitim düzeylerinin düşük olması, bilgiye erişimlerini ve toplumsal normlara karşı daha eleştirel bir bakış açısına sahip olmalarını kısıtlamaktadır. Eğitim eksikliği, hem bireylerin hem de ailelerinin çocuk yaşta evliliklerin olumsuz sonuçlarını tanımalarını ve bu durumu önlemek için gerekli adımları atmaları konusunda bilgi sahibi olmalarını engelleyebilir.

Araştırma sonucunda kadınlar ailenin rızasının alarak kendi istekleri veya ailelerinin aldığı kararlar doğrultusunda dinî nikâh ile evlendikleri/evlendirildikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulgu, çocuk yaşta evlenen veya evlendirilen kadınların, evlilik kararlarında genellikle toplumsal ve ailevi etkenlerin belirleyici olduğunu ortaya koymaktadır. Dinî nikâh ile yapılan evlilikler, resmî hukuki süreçlerden ziyade dinî normlar ve toplumsal geleneklerle şekillendirildiğinden, bu tür evlilikler genellikle toplumsal ve kültürel normlarla daha uyumlu hale gelmektedir. Ancak, bu durum, çocuk yaşta evlenen kadınların resmî yasal korumalardan yoksun kalmalarına ve haklarının yeterince korunmamasına neden olmaktadır.

Araştırma sonuçlarına göre, erken yaşta evlenen/evlendirilen kadınların evlilik konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıkları tespit edilmiştir. Bu durum, genç kadınların evlilik öncesinde veya evlilik sürecinde gerekli bilgilendirme ve eğitimden yeterince yararlanamadıklarını göstermektedir. Genellikle eğitim eksikliği, toplumsal baskılar, kültürel normlar veya ekonomik zorluklar gibi faktörler, bu kadınların evlilik hakkında bilgi sahibi olmalarını engelleyebilir. Bu bulgu kız

çocuklarının güçlendirilmesi için eğitimlerinin desteklenmesi ve evlilik öncesinde bilgilendirme programlarının arttırılması gerekliliğini vurgulamaktadır. Bu tür önlemler, genç kızların evlilik kararlarını bilinçli bir şekilde alabilmelerini sağlayarak, evliliklerinin olumsuz etkilerini en aza indirmeye yardımcı olabilir.

Bu araştırma erken yaşta evlenen/evlendirilen kadınların âşık olma, aile baskısı, zorunluluktan dolayı, evde kalma korkusu, ailelerinin başlık parası alması gibi nedenlerden dolayı evlendikleri/evlendirildiklerini göstermektedir. Balıkesir’de yapılan bir araştırmada da benzer sonuçlara ulaşılmıştır (Anık & Barlin, 2017).

Kendi istekleri ile evlendiklerini söyleyen kadınların ise aile/toplumsal baskı yüzünden evlendikleri/evlendirildikleri anlaşılmaktadır. Özellikle kırsal bölgelerde, eğitim olanaklarının sınırlı olması ve geleneksel normların baskın olması ve aile baskısı genç kızların evlilik algısını etkileyebilmektedir (Duran vd., 2022). Ekonomik zorluklar ve evde yaşayan bireylerin sayısının fazla olması, genç kızların erken yaşta evlendirilmesinin bir diğer nedenidir. Benzer araştırmalar da yoksul ailelerde kız çocuklarının başlık parası yüzünden evlendirildiğini göstermektedir (Çetin, 2020).

Bu araştırmanın bulguları çocuk yaşta kız çocuklarının evlenmesinin arkasındaki karmaşık toplumsal ilişkileri ve toplumsal cinsiyet eşitsizliklerini anlamaya yardımcı olması açısından önemlidir. Nitekim çocuk yaşta evliliğin birçok farklı faktör bir araya gelerek bu evlilikleri teşvik ettiği ve kimi zaman kız çocuklarını zorladığı görülmektedir. Dolayısıyla, çocuk yaşta evliliklerle mücadele etmek için çok yönlü bir yaklaşım benimsenmelidir.

Araştırma sonucunda, katılımcılar evlendikten sonra aile içerisinde yaşamış oldukları sorunları geniş ailede yaşamak, aile içi şiddet, sorumluluğun artması, erken yaşta anne olmak, işsizlik ve aldatma şeklinde ifade etmişlerdir. Türkiye’de özellikle kırsal alanda hala geniş aile tipinin varlığı devam etmektedir (Korkmaz, 2022). Bu ailelerde kadınlar evlendikten sonra eşleri, eşlerinin ebeveynleri ve diğer aile üyeleriyle birlikte yaşamamaktadırlar. Bu durum kadınların yeniden üretim faaliyetleri ve bakım gibi ev içi yükünü artırmaktadır. Erken yaşta evlenen kadınların karşılaştıkları sorunlar arasında aile içi şiddet öne çıkmaktadır. Bu araştırmada aile içi şiddetin sadece eşleri tarafından yapılmadığı diğer aile bireylerinin de kadınlara şiddet uyguladığı ifade edilmiştir. Erken yaşta annelik bu şiddetin bir diğer biçimi olarak ortaya çıkmaktadır.

Kadınların karşılaştığı bir diğer önemli sorun, eşleri tarafından aldatılmalarıdır. Bu durum, evlilik içindeki güven ve sadakat kavramlarının zedelenmesine yol açmakta ve kadınların psikolojik, sosyal ve ekonomik refahını olumsuz etkilemektedir. Eşler arasındaki bu tür ihanet, kadınların duygusal ve zihinsel sağlığı üzerinde ciddi olumsuz etkiler yaratırken, aynı zamanda toplumsal cinsiyet eşitsizliği ve güç dinamikleri açısından da derinlemesine incelenmesi gereken bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Araştırma sonucunda elde edilen bu bulgular, erken yaşta evliliklerin çeşitli olumsuz sonuçlara yol açabileceğini ve bu durumun genç kadınların yaşamlarını olumsuz yönde etkileyebileceğini göstermektedir. Araştırma sonuçlarına göre, erken yaşta evlenen kadınlar, kız çocuklarının erken yaşta evlendirilmesine karşı olduklarını ve kendi çocuklarını erken yaşta evlendirmeyeceklerini belirtmişlerdir. Bu durum, erken yaşta evlenen kadınların bu deneyimi yaşamamanın olumsuz etkilerini deneyimledikten sonra, benzer bir durumun hem kendi çocuklarına hem de diğer çocuklara yaşatılmasını istemediklerini göstermektedir. Görüşülen kadınların bu tutumu, çocuk gelin uygulamalarının yaygınlığını azaltmak ve çocukların haklarını korumak için önemli bir adım olarak değerlendirilebilir. Bu tutum, toplumsal farkındalığı artırabilir ve çocuk gelin uygulamalarının sona erdirilmesi için oluşturulacak olan sosyal politikalara önemli bir destek sağlayabilir.

Kaynaklar

- Akıntürk, T. & Ateş Karaman, D. (2013). *Medeni Hukuk*. Beta Yayınları.
- Aktoprak, M., & Gül, S. (2023). "Rüşet Değil Yaş Meselesi: Erken Yaşta Evlilikler ve Üreme Sağlığı Sorunları". *KTO Karatay Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 4 (2), 162-173.
- Amoah, H. A., Tenkorang, E. Y., & Dold, P. (2021). "Experiences of intimate partner violence against women who married as child brides in Ghana". *Journal of family violence*, 36, 455-466. <https://doi.org/10.1007/s10896-020-00168-y>
- Anık M., & Barlin, R. (2017). "Türkiye’de Çocuk Gelinler Sorunu: Balıkesir Örneği". *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 6 (3), 1827-1841. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/337894>
- Aydemir, E. (2011). "Evlilik mi Evcilik mi? Erken ve Zorla Evlilikler Çocuk Gelinler". *Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu*, Rapor No: 11-08.
- Azevedo, W. F. D., Diniz, M. B., Fonseca, E. S. V. B. D., Azevedo, L. M. R. D., & Evangelista, C. B. (2015). "Complications in adolescent pregnancy: systematic review of the literature". *Einstein (Sao Paulo)*, 13 (4), 618-626. <https://doi.org/10.1590/S1679-45082015RW3127>
- Azimi, K. (2020). "The Trend of Girl Child Marriage in Iran Based on National Census Data". *Sexual and reproductive health matters*, 28 (1), 1820655. <https://doi.org/10.1080/26410397.2020.1820655>
- Beauvoir, S. (1949). *The Second Sex*. Vintage Books.
- Berg, B.L. ve Lune, H. (2019). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (Çev. Editörü: Asım Arı), Eğitim Yayınevi.
- Bozorgi-Saran, S., & Khodabakhshi-Koolaei, A. (2023). "Child bride, a story that never ends: A look at experiences of Iranian" women. *International Social Work*, 66 (5), 1497-1512. <https://doi.org/10.1177/00208728211066830>
- Coşkun, E. (2022). "Türkiye’nin İnsan Ticareti ile Mücadelesinde Kör Noktalar", E. Coşkun, S. Kaşka ve L. Williams (Ed). *Göçmen ve Mülteci Kadınlar: Türkiye’de Araştırma, Politika ve Uygulamada Toplumsal Cinsiyet Farkındalığı* (ss. 181-202). Bağlam Yayınları.
- Creswell, J. W. (2021). *Nitel Araştırma Yöntemleri Beş Yaklaşımına Göre Nitel Araştırma ve Araştırma Deseni*. (Çev. Editörü: S.B. Demir ve M. Bütün). Siyasal Yayın Dağıtım.
- Creswell, J.W. (2017). *Araştırma Deseni Nitel, Nicel ve Karma Yöntem Yaklaşımları*. (Çev. Yüksek Dede). Eğitim Kitab.
- Çetin, M. (2020). "Toplumsal Bir Gerçeklik Olarak Çocuk Gelin Kavramı". *Toplum ve Kültür Araştırmaları Dergisi*, (5), 107-122. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1162813>
- Dağ, H., Yetim, A., Altıkardeşler, Ö. K., & Törün, S. H. (2021). "A Child Abuse: Marriage at Childhood Age". *Turkish archives of pediatrics*, 56 (6), 548. DOI: [10.5152/TurkArchPediatri.2021.21093](https://doi.org/10.5152/TurkArchPediatri.2021.21093)
- Duran, H., Gursoy, I. N., Kumcagiz, H. (2022). "Evli Kadınlardan Göz Ardı Edilen Çocuk Yaşta Evliliklere İlişkin Perspektifler: Nitel Bir Çalışma". *İstanbul Üniversitesi Kadın Araştırmaları Dergisi*, 25, 31-48. <https://doi.org/10.26650/iukad.2022.1140061>
- Durdu, Z., & Yelboğa, Y. (2016). "Türkiye’de Çocuk Gelinler Üzerine Bir Araştırma: Mersin Örneği". *Journal of International Social Research*, 9 (44), 800-807.
- Eras, N. (2023). "Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi Dönem 3 Öğrencilerinin Akraba Evliliği Ve Talasemi Hastalığı Arasındaki İlişki Konusunda Bilgi Ve Farkındalık Düzeylerinin Değerlendirilmesi". *Atlas Journal of Medicine*, 4 (10), 81-86. <https://doi.org/10.54270/atljm.2024.57>
- Erdoğan, D. (2014). "Türkiye’de Çocuk Gelinler Sorunu". *Nesne Psikoloji Dergisi*, 2 (3), 27-38.
- Erkılıç, Ç. M., & Piyal, B. (2022). "Çocuk yaşta erken ve zorla yapılan evlilikler". *Turkish Journal of Family Medicine and Primary Care*, 16 (3), 632-638.
- Flick, U. (2007). *Managing Quality in Qualitative Research*. Sage Publication.
- Fusch, P. I., & Ness, L. R. (2015). "Are We There Yet? Data Saturation in Qualitative Research". *The Qualitative Report*, 20 (9), 1408-1416. <https://scholarworks.waldenu.edu/facpubs/455>
- Gezer-Tuğrul, Y. (2018). "Erken Yaşta Evlendirilen Kadınların Evlilik Süreçleri, Deneyimleri ve Sonraki Yaşamları Üzerine Nitel Bir Çalışma". *Sosyoloji Notları*, 2 (1), 2-38. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/494437>
- Gülen, Y., & Gülen, S. (2022). "Çocuk Gelin ve Kadına Şiddet Durumunun İncelenmesi (Malazgirt Örneği)". *Uluslararası İnsan Çalışmaları Dergisi*, 5 (10), 331-341. <https://doi.org/10.35235/uicd.1129178>
- John, N. A., Edmeades, J., Murithi, L., & Barre, I. (2019). "Child Marriage and Relationship Quality in Ethiopia". *Culture, Health & Sexuality*, 21 (8), 853-866. <https://doi.org/10.1080/13691058.2018.1520919>
- Karataş, Z. (2017). "Sosyal Bilim Araştırmalarında Paradigma Değişimi: Nitel Yaklaşımın Yükselişi". *Türkiye Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*, 1 (1), 68-86.
- Kaynak Malatyalı, M. (2014). "Türkiye’de ‘Çocuk Gelin’ Sorunu". *Nesne-Psikoloji Dergisi*, 2 (03), 27-38. <https://doi.org/10.7816/nesne-02-03-03>
- Kıran, E. (2017). "Toplumsal Cinsiyet Rollerini Bağlamında Türkiye’de Çocuk Gelinler". *Balkan Sosyal Bilimler Dergisi*, (ICOMEF 2017 Özel Sayısı), 1-8. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/399340>
- Kidman, R. (2016). "Child Marriage and Intimate Partner Violence: A Comparative Study of 34 Countries". *International Journal of Epidemiology*, 46 (2), 662-675. <https://doi.org/10.1093/ije/dyw225>

- Kleinheksel, A. J., Rockich-Winston, N., Tawfik, H., & Wyatt, T. R. (2020). "Demystifying content analysis". *American journal of pharmaceutical education*, 84 (1), 127-137. <https://doi.org/10.5688/ajpe7113>
- Korkmaz, H. (2022). "Modern Dönemde Geleneksel Kültür Kodlarının/Ataerkil Yapının Aile Hayatına Yansıması". *Antakiyat*, 5 (1), 54-71. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/2383238>
- Leeson, P. T., & Paola A. S. (2017). "Child Brides". *Journal of Economic Behavior & Organization*, 144, 40-61. <https://doi.org/10.1016/j.jebo.2017.10.001>
- Liang, M., Simelane, S., Chalasani, S., & Snow, R. (2021). "New Estimations of Child Marriage: Evidence from 98 Low-and Middle-Income Countries". *PLoS One*, 16 (10), e0258378. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0258378>
- McFarlane, J., Nava, A., Gilroy, H., & Maddoux, J. (2016). "Child Brides, Forced Marriage, and Partner Violence in America: Tip of an Iceberg Revealed". *Obstetrics & Gynecology*, 127 (4), 706-713. DOI: 10.1097/AOG.0000000000001336
- Merriam, S.B. (2009). *Qualitative Research A Guide to Design and Implementation*. Jossey-Bass.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis an expanded source book*. Sage Publications.
- Millett, K. (1970). *Sexual Politics*. Doubleday.
- Miral, M. T., & Siyahtaş, G. F. (2024). "Gebe Okulu Eğitimcilerinin Gözüyle Endokrin Bozucular: Nitel Bir Çalışma". *Ebelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 7 (2), 317-326. <https://doi.org/10.54189/hbd.1315323>
- Özarslan, S. (2020). "Evlilik Yaşı ve İçerdiği Sorunlar". *Bartın Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Dergisi*, (14), 249-259. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1149379>
- Sütçü, S. (2021). "Türkiye’de Aile Mahkemesi Uzmanlarının Aile Kavramı ve Aile İçi Şiddet Olgusuna Yönelik Değerlendirmeleri: Nitel Bir Araştırma". *Türkiye Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*, 5 (2), 140-155. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/2092340>
- TMK (2001). *Resmî Gazete* (24607, 22 Aralık 2001)
- Toker, İ., & Korkmaz, H. (2021). "Boşanmış Kadınların Nikâha Bakış Açısına Dair Sosyolojik Bir Araştırma: Almanya–Mainz Örneği". *İslami İlimler Araştırmaları Dergisi*, (10), 116-137.
- Tümekaya, G. S. (2022). "The Practise of Capability Approach in Child Marriages: The Case of Turkey". *Uluslararası İnsan Çalışmaları Dergisi*, 5 (9), 272-283.
- Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) (2023). İstatistiklerle Çocuk, 2022, Erişim Adresi: www.tuik.gov.tr. Erişim Tarihi: 27.02.2024
- UNICEF (2017). "Child Marriage in the Middle East and North Africa – Executive Summary". *Middle East and North Africa Regional Office in collaboration with the International Center for Research on Women (IRCW)*. Erişim Adresi: <https://www.unicef.org/mena/media/1791/file/MENA-ChildMarriageInMENA-Executive%20Summary.pdf.pdf> Erişim Tarihi: 15/02/2024
- UNICEF (2023). *Child Marriage within Reach? Latest trends and future prospects. 2023 update*, Erişim Adresi: <https://data.unicef.org/resources/is-an-end-to-child-marriage-within-reach/> Erişim Tarihi: 16/02/ 2023
- Uysal, M. T., Eren, G. T., & Şimşek, E. (2019). "Toplumsalın Doğallaştırılması: Erken Evliliklerde Toplumsal Cinsiyet Algısı". *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1 (47), 196-220.
- Uzun, S., & Yücebıyık, B. (2024). "Hemşirelik Öğrencilerinin Gözünden Yaratıcı ve Lider Hemşire". *Hemşirelik Bilimi Dergisi*, 7 (1), 46-57.
- Ünal, V. (2013). "Geleneksel Geniş Aileden Çekirdek Aileye Geçiş Sürecinde Boşanma Sorunu ve Din". *Journal of International Social Research*, 6 (26), 588-602.
- Yaman, M. (2022). "Çocuk Evlendirmeleri: Türkiye’deki Suriyeli Mülteci Aileler İçin Hayatta Kalma Stratejisi mi?", E. Coşkun, S. Kaşka ve L. Williams (Ed). *Göçmen ve Mülteci Kadınlar: Türkiye’de Araştırma, Politika ve Uygulamada Toplumsal Cinsiyet Farkındalığı* (ss. 240-248). Bağlam Yayınları.
- Yıldız, D., & Poyraz, T. (2020). "Sosyo-Demografik ve Sosyo-Kültürel Bağlamda Erken Evlilikler: Çocuk Gelinler ve Çocuk Damatlar". *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları*, (32), 159-186. <https://doi.org/10.20427/turkiyat.581208>
- Yüksel-Kaptanoğlu, İ., & Ergöçmen, B. A. (2012). "Çocuk Gelin Olmaya Giden Yol". *Sosyoloji Araştırmaları Dergisi*, 15 (2), 128-161. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/117693>

Yazar Katkıları: **Tek Yazar** Fikir - Tasarım Denetleme- ; Kaynaklar- ; Veri Toplanması ve/veya İşlemesi ; Analiz ve/ veya Yorum -; Literatür Taraması ; Yazıyı Yazan ; Eleştirel İnceleme

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması: Yazar, çıkar çatışması olmadığını beyan etmiştir.

Finansal Destek: Yazar, bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Etik Kurul Belgesi: Muş Alparslan Üniversitesi, 05.01.2024 tarih ve 124852 sayılı evrak kaydı ile etik kurul onayı alınmıştır.

Author Contributions: **Sole Author** Concept -; Design-; Supervision-Resources; Data Collection and/or Processing; Analysis and/or Interpretation ; Literature Search-; Writing Manuscript-; Critical Review

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Conflict of Interest: The author has no conflicts of interest to declare.

Financial Disclosure: The author declared that this study has received no financial support.

Ethical Committee Approval: Ethics committee approval was obtained from Muş Alparslan University with the document registration dated 05.01.2024 and numbered 124852.